Mobilisatie 1939

Over de Tweede Wereldoorlog, een van de grootste conflicten die de mensheid ooit gekend heeft, is al vele malen geschreven. In de uitgaven van Marclo's Chronyke is in het verleden verschillende keren aandacht aan dit onderwerp besteed. Echter, er is nooit veel geschreven over de mannen die, slecht opgeleid en schamel bewapend, op de ochtend van de tiende mei 1940 het vaderland moesten verdedigen en een goed getraind en zwaar bewapend leger moesten tegenhouden.

Onder deze mannen waren ook vele Markeloërs, die tijdens de mobilisatie huis en haard moesten verlaten om ergens in hun vaderland de dienstplicht vervullen. Van een aantal van hen hebben wij kunnen achterhalen waar ze tijdens de mobilisatie waren gelegerd. Familieleden hebben ons foto's ter beschikking gesteld en ons verteld hoe hun vader of opa de bange meidagen heeft ervaren. Daarbij werd ons ook verteld dat hun vader of opa thuis slechts mondjesmaat of in het geheel niet over deze dagen wilde praten. Opdat zij niet worden vergeten besteden wij in dit aandacht aan hen.

Deze eenheid werd ingekwartierd op de boerderij van Blom aan de IJssel, in Cortenoever gemeente Brummen. Voorste rij, 2e van rechts H.J.Pasman.

Rats, kuch en bonen

"De mobilisatietijd". Dit was de benaming die ons land kreeg in het tijdvak van september 1939 tot mei 1940. Een benaming die voor de historie bleef behouden. Het werd eveneens versterkt door het lied "Rats, kuch en bonen" dat Lou Bandy in november 1939 voor het eerst ten gehore bracht en dat in Nederland een hit werd. Dit was dan ook het enige lichtpuntje dat in de mobilisatietijd gloorde, voor de rest was het kommer en ellende. Naast de beruchte crisis die er toen heerste kwamen vele bedrijven, neringdoenden enz. in de problemen doordat het manlijk personeel werd opgeroepen voor de militaire dienst. Vooral in de agrarische sector stonden veel vrouwen, meestal met kleine kinderen, er alleen voor om het boerenbedrijf te runnen. Gelukkig kende men de "noaberhulp".

Algemene mobilisatie

De eerste mobilisatiedag begon op 29 augustus 1939 en bracht de gehele krijgsmacht op voet van oorlog. Zestien lichtingen, die van 1924 tot en met 1938 (geboren in 1904 tot 1920) werden opgeroepen. De sterkte van het leger liep daardoor op naar 280.000 man.
Dat een en ander niet van een leien dakje ging mag duidelijk zijn. Gevorderd werden: paarden, auto's fietsen, scholen en diverse gebouwen.
Alle gevorderde auto's moesten groen/grijs geschilderd worden. Aan de uitrusting van de soldaten mankeerde ook nog wel het een en ander. Bijvoorbeeld de stafkaarten stamden nog uit de jaren 20. Vaak werd schamper opgemerkt dat Nederland meer manschappen had dan wapens. Ondanks alles hadden de Nederlandse troepen in de avond van 3 september hun oorlogsbestemming bereikt. Ondertussen was het Duitse leger op 1 september de opmars in Polen begonnen (het begin van WO II), en de Russen op 17 september Polen binnentrokken. Een dergelijk

Opkomst van buitengewone dienstplichtigen

De lichtingen 1938 en 1939.

's-GRAVENHAGE De regeeringspersdienst meldt:
Waarschijnlijk zullen de hierna vermelde ploegen buitengewone dienstplichtigen van de lichtingen 1938 en '39 in werkelijken dienst moeten komen.
De datums van opkomst zijn hieronder vermeld:

Regimenten infanterie (inbegrepen de regimenten grenadiers en jagers) 1 April 1940.
Bataljon geneeskundige troepen 1 April 1940.
korps motordienst 1 April 1940.
(1e ploeg 6 Mei 1940.
2e ploeg
regimenten veldartillerie
beredenen en onberedenen)
17 Juni 1940.
regimenten motorartillerie 17 Juni id.
regimenten luchtdoelartillerie
17 Juni 1940.

Voor zoover deze buitengew. dienstplichtigen nog niet bij een korps zijn ingelijfd, kunnen zij, eventueel met wijziging van daaromtrent reeds bij de keuring geuite wenschen, aan den commandant van het indeelingsdistrict naar kenbaar maken bij welk der ge-

overmacht was te veel voor de Polen. Op 6 oktober capituleerden zij en werd er een nieuwe Duits-Sowjet grens getrokken.

Drie verdedigingslinies

Hoewel de Markeloërs bij hun opkomst her en der in Nederland gelegerd werden, kwam het merendeel van hen terecht in de IJssellinie, in de Grebbeberg en in Zeeland. Deze drie verdedigingslinies zullen wij dan ook wat nader belichten. Ook zullen wij aandacht besteden aan hen die voor 15 mei 1940 als krijgsgevangene werden afgevoerd en terecht kwamen in een kamp, ver in Duitsland. Van degenen die aan de IJssel gelegerd waren, wisten een aantal aan de gevangenneming te ontsnappen en kwamen in opgescharrelde oude burgerkleding, vroegtijdig thuis. Dat in die meidagen de ongerustheid bij het thuisfront de boventoon voerde, hoeft geen betoog.

Lieve Neef en Nicht

Zoals hier boven omschreven moesten dus ook vele Markelose "jongens" hun gezinnen verlaten om aan het mobilisatiebevel gehoor te geven. Ook Harm Wissink (Koenderink) kreeg zo'n oproep en werd gelegerd in Rhienderen ter bewaking van de IJsselbrug bij Zutphen. In een brief aan zijn familie geeft hij een indruk van zijn dagelijkse bezigheden. Na een felicitatie aan zijn familie i.v.m. de geboorte van hun dochter vervolgt hij:

"Het gaat ons hier overigens best, alleen een beetje hoesten. Het is soms wel wat koud, maar dat is het overal. We hebben er op het oogenblik wacht bij gekregen aan de IJsselbrug te Zutphen. Daar gaan we 's middags met de auto met 15 man, een Sergeant en een korporaal naar toe en blijven er tot den volgenden middag half twee.

De eerste nacht dat we er waren was het 's nachts zo bar koud op de brug en dan bovendien een sneeuwstorm. Morgen moet ik er weer naar toe met een andere sergeant. Dat had eigenlijk niet gehoeven, maar daar de Korporaal, die mee zou gaan met verlof naar huis gaat ben ik zuur. Nu is dat op zichzelf niet zoo slim want ons wachtlokaal is lekker warm en de uren vliegen er om. Want het is er een geweldige drukte op de brug, want al het verkeer naar het Zuiden en naar Apeldoorn gaat over de brug in Zutphen, daar de bruggen in Deventer en Doesburg er laatst uit zijn genomen met de zware ijsgang op de IJssel. En dan moet U de lange rij van wachtende auto's eens zien aan weerskanten der brug als die er een halfuurtje uit is geweest. Soms staan er wel een dikke dertig te wachten . Dan moeten bovendien alle rijbewijzen gekontroleerd worden om te zien of het werkelijk Hollanders zijn. Bovendien hebben we er ook een politiewacht bij gekregen, maar daar hebben wij gelukkig niets mee te doen. Dit werkje knapt de sectie Mortieren op. Dit hebben die jongens zelf bedorven. Zaterdag werd er bij de gewone soldij ook menagegeld uitbetaald, met terugwerkende kracht van 1 December. Toen hebben er enkele in een café de boel kapot geslagen en iemand beledigd. Hiervoor is er een heele groep gestraft met streng arrest. Dus jullie bemerken nu wel, dat wij er een heele boel werk bij hebben gekregen. Het is te hopen dat het weer spoedig veranderd en dat die sneeuw weg gaat, dan wordt het voor ons ook beter en bovendien voor ons allen, want al het werk hoopt zich op. Nu weet ik verder geen nieuws meer. Hartelijke groeten en sterkte toegewenscht aan Moeder en kind."

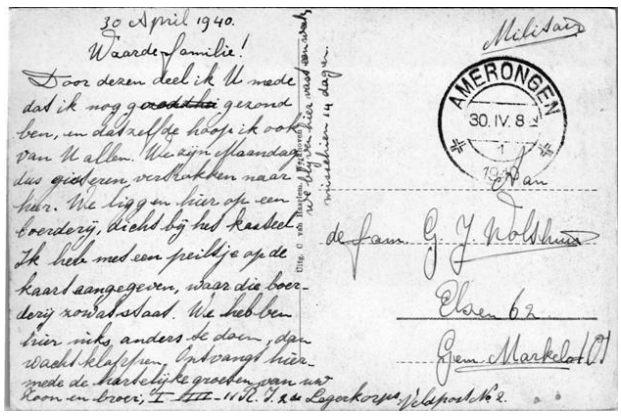

Zoals Harm Wissink het thuisfront op de hoogte hield, deden dat alle Markelose "jongens". Ze waren allemaal niet even schrijflustig, getuige bijgaande briefkaart die wij van familieleden ter inzage kregen.

IJssellinie

In Overijssel en Gelderland kreeg Nederland op 10 mei vanaf 3.44 uur te maken met het binnentrekken van de 207e en 227e Infanterie-Divisie van het Duitse leger. Van ons grensbataljons hadden de Duitsers weinig weerstand te duchten en zo konden ze snel oprukken richting IJssellinie. Achter deze linie had het Nederlandse Veldleger zich ingegraven. Bij dit veldleger waren heel wat Markelose mannen ingedeeld. De IJssellinie was ingericht als voorpostenlinie, waar de vijand zolang moest worden tegengehouden dat het grootste deel van de Nederlandse strijdkrachten zich terug kon trekken achter de Grebbelinie. Van de Duitse troepen was de 227e Infanterie-Divisie opgesplitst in drie aanvalsgroepen, waarvan de *Schnelle Gruppe Nord*, onder bevel stond van Sepp Dietrich, de beruchte commandant van de SS Leibstandarte "Adolf Hitler". Deze groep had tot taak de bruggen bij Zwolle en Deventer zo snel mogelijk te veroveren. Door de vele vernielingen onderweg was de groep pas om 12.05 uur in Deventer en zien dan dat de brug over de IJssel is opgeblazen.

B.J. Tempelman als kok in militaire dienst,staand tweede van rechts

De Markeloër Bernard Tempelman zit in de eenheid van het Nederlandse leger die deze klus klaarde om daarna te vertrekken richting de Grebbelinie.
Van daaruit vertrekken ze naar Zegveld in de buurt van Woerden.
De stad Zutphen en de bruggen daar waren het doelwit van *Schnelle Gruppe Mitte*, terwijl ten zuiden daarvan de *Schnelle Gruppe Sud* de IJssel moest proberen over te steken. Deze twee groepen waren om 8 uur al bij de IJssel. Ook zij moesten echter constateren dat alle bruggen over IJssel waren vernield.

Kazematten

De toenemende expansiedrift van de Nazi's eind dertiger jaren bracht de Nederlandse regering ertoe een verdedigingsgordel – de IJssellinie- aan te leggen. Tussen Arnhem en Kampen zijn in 1939 ca. 250 kazematten gebouwd. Hiervan stonden er 36 in het Brummense gedeelte van de IJssel. Deze kazematten waren armzalig toegerust, men kon er niet in slapen. Hoewel sommige toegerust waren met drie schietgaten, was er slechts één mitrailleur beschikbaar.

2e rij v.boven, 1. A.Wagenaar 4.J.H.Dijkink, 6.J.H.Sligman

2e rij v.boven, 1. A.Wagenaar

De soldaten van het 35e Regiment Infanterie die deze kazematten bemanden sliepen op de nabije boerderijen zoals Reuversweerd en Blom. Zo ook soldaat Gerrit Jan Assink – mitraileurschutter - uit Markelo (Elsen) die bij Blom in Cortenoever (gemeente Brummen) ingekwartierd werd. Omdat

alle bruggen waren opgeblazen beslist de Duitse commandant Fridrich Zickwolff van de *Schnelle Gruppe Mitte* om ten zuiden van Zutphen met rubberbootjes de IJssel over te steken.

L.n.r : J.W.Stoelhorst, J.H.Vruwink en G,Rohaan

Om 11.20 uur gebeurde deze oversteek om gelijk in het spervuur van het Nederlandse 35e Regiment Infanterie terecht te komen.
Aanvankelijk brachten zij de Duitsers zware verliezen toe, doch verschillende kazematten werden door de Duitse artillerie uitgeschakeld . Uiteindelijk begonnen enige Duitse troepen om 14.15 uur een bruggenhoofd te bouwen op de andere oever.
De volgende dag kwam er een roemloos einde aan het legeronderdeel bij Brummen. Ze moesten de wapens inleveren en gingen in krijgsgevangenschap. Per trein werden ze afgevoerd naar kampen ver in Duitsland. Gerrit Jan Assink komt terecht in het krijgsgevangenkamp Stalag III B bij Stettin in Polen.

De oversteek zoals in de buurt bij Zutphen vindt ook plaats bij Doesburg. Hier was Hendrikus Olijdam uit Markelo (Elsen). Hij behoorde tot de 1e compagnie IIe bataljon, 35e regiment infanterie en bemande met een aantal anderen een stuk veldgeschut. Bij het eerste treffen met de Duitsers werd dit veldgeschut na een twintigtal schoten door een voltreffer van de vijand uitgeschakeld. Van de stuksbemanning sneuvelden er vier waaronder Olydam.

Krijgsgevangene

Hoewel we veel foto's hebben van verscheidene Markeloërs die in 1940 in dienst waren, hebben wij slechts van een klein aantal de zekerheid dat zij gelegerd waren bij het veldleger achter de IJssellinie. Dit waren ondermeer Hendrik Jan Pasman (Lochemseweg), Jan Molenaar (kleinzoon van Van Dam eigenaar Buursink molen), Herman Tijink (Elsener-broek), Arend Jan Tjoonk (Markelo), Jan Hendrik Dijkink (Dijkerhoek), Harm Wissink (Koondrik), Jan Zwiers (De Boa). Behalve Tjoonk en Dijkink die zichich aan de krijgsgevangenschap wisten te ontrekken, werden de overigen afgevoerd naar het krijgsgevangenkamp Stalag II A bij Neubrandenburg. Na zes weken gaf Hitler het bevel dat ze weer naar huis mochten en ze arriveerden haveloos en ondervoed weer terug naar hun woonplaats. Dat er in die dagen ook grote ongerustheid heerste bij een groot deel van de bevolking blijkt ook wel uit een gedicht van Johanna van Buren:

G.J. Assink staand rechts achter

Hee lèèft nog
Va geet is effen op 't poskantoor an,
De jonge achter 'n Iessel, niks heurt ze der van.
Va hef toch biej zette zon bittern verlangs,
En moder, de lippen dee viddert eer mangs.
Zee hoalt zich kredoat en warkt nerig verdan,
Mar noew en dan kriegt ze 't toch effen deran.
Woerdoanig of 't wèèn zal, misschien is e dood
Iej könt 't nog neet weten, mangs kriegt ze weer mood.
Woer of toch de tiedinge zoolange blif?
Misschien hef e naens ginne kaans, det e schrif.
Dan heurt ze, det 'n aander ne kaete al krig,
Misschien, det op 't postkantoor eets veur eer lig.
Gelieke met va kump de bode an wal,
Den gauw zienen poszak is löög schudden zal.
Gelukkig, ne kaete, hee krig um en les:
De jonge is gevang'ne, mar alles is bes.
Hee sprink op de fietse en jach hädde noa 't huus,
"Gelukkig, hee lèèft!" En eets lichter wödt 't kruus.
Johanna van Buren

Vooraan zittend met gekruiste armen Molenaar

Grebbelinie

en Betuwestelling

De slag om de Grebbeberg ligt al weer vijfenzeventig jaar achter ons. Voor hen die de bange meidagen van 1940 niet bewust hebben meegemaakt, wordt deze periode steeds meer een stuk wereldgeschiedenis. De herinnering aan de gevechten rond de Grebbeberg en de vele doden, die daar een laatste rustplaats hebben gevonden, zal geleidelijk aan steeds verder vervagen. Veel aandacht hebben ze nooit gekregen, de mannen die met gebrek aan wapens en soms met gebrek aan goede leiding de veel sterkere vijand moesten tegenhouden. Toch mogen wij het niet vergeten. Wij weten dat zes Markeloërs in de Grebbe-linie waren gedetacheerd, echter niet precies waar ze gelegerd waren en bij welk onderdeel ze waren ingedeeld. Van een onderdeel, 1e batterij III afdeling 8e Regiment Artillerie, afgekort I-III-8 R.A. waarin ondermeer Jan Lubbers dienst deed, is iets meer bekend doordat de reserve-kapitein H.Ballot van deze batterij een dagboek bijhield. De verschillende gegevens konden we achterhalen met medewerking van Stichting De Grebbe.

Veel is er gezegd en geschreven over de meidagen op en rond de Grebbeberg. De commandant van het veldleger Luitenant-generaal der infanterie J.J.G. Baron van Voorst tot Voorst verwoorde deze mei-dagen als volgt:

"De Grebbeberg in bijzonder zal tot in lengte van dagen voor verscheidene onderdelen die daar streden, een monument vormen van de onversaagdheid en moed van hen die plicht en eer stelden boven hun leven".

J.H. Lubbers

Regiment artillerie

Op 29 augustus 1939 begint de algehele mobilisatie. De staf die al enkele dagen eerder is opgeroepen heeft de handen vol om de komst van "de ouwe hap"in goede banen te leiden. Alle soorten dialecten passeren het bureau, terwijl het met de uniformen van de meesten treurig is gesteld. Ook de militaire vormen zijn bij velen in het "vergeetboek"geraakt. Graden en rangen zijn

voor sommigen nog maar vage begrippen. Velen hebben moeite om te onthouden dat ze bij I-III-8 RA zijn ingedeeld. Nadat ze naar hun kwartieren zijn gebracht worden ze aan het werk gezet. Voor de staf de taak om orde in de chaos te scheppen. Met de gebruikelijke Hollandse nuchterheid lukt dit vrij aardig en op 1 september (de dag waarop de Duitsers Polen binnenvallen) staat de groep marsvaardig en wordt zij ingevoegd in de colonne, die de IVe divisie vormt. De mars gaat naar Rhenen waar de kwartiermakers klaar staan om elk onderdeel zijn leger- ingsgebied aan te wijzen. De 1e batterij wordt gelegerd aan de Cuneraweg en Jan Lubbers wordt ingekwartierd bij de familie Van de Schreur aan de Cuneraweg 268 in Rhenen.

Vooraan staand J.H.Lubbers

Door de hogere legerleiding wordt de I-III het stellinggebied aangewezen dat is gelegen in het bosperceel "de Lijstereng". Dan begint voor de groep het bouwen van de stelling, onderkomen en oefeningen. Ook moet er geoefend worden in verduistering en luchtalarm, terwijl de eerste verloven worden toegekend.

Dit gaat zo door totdat op 9 april 1940 alle verloven worden ingetrokken, de spanning stijgt want de Duitsers zijn Denemarken binnengevallen en beginnen een campagne tegen Noorwegen. Nadien stijgt de spanning zodanig dat die op 7 mei ernstige vormen aanneemt. In de nacht van negen op tien mei trekken eindeloze colonnes infanterie naar hun stellingen.

Dan komt het bericht binnen dat de Duitsers de grens hebben overschreden en dat Nederland in oorlog is. Bij de batterij is ondertussen hard gewerkt en de batterij is gereed om te vuren.

De 10e mei blijft het nog behoorlijk rustig maar op 11 mei komt het bevel om de toren van de oude Kerk in Wageningen te beschieten waar zich Duitse waarnemers hebben genesteld. Naarmate de dag vordert, rukt ook het Duitse leger op en komen de stellingen wat meer onder vuur te liggen. De volgende dag, 12 mei, wordt er flink geschoten richting Grebbeberg en grote rookwolken stijgen op. Die dag komt bij de groep het bericht binnen dat men verdacht moet zijn op parachutisten in Nederlandse uniformen, die Nederlandse krijgsgevangenen als dekking gebruiken.

Jan Ooms

Maandag de 13e mei wordt de strijd om de Grebbeberg heviger. Met het aanbreken van de dag wordt door de infanterie een tegenaanval uitgevoerd met ondersteuning van de artillerie. Deze tegenaanval loopt dood. De Duitsers hebben ook meer versterking aangevoerd. Begeleid door een verkenningsvliegtuig wordt langzaam maar zeker de gehele Grebbelinie onder vuur genomen. Later op de middag komt het bevel: "vuurmonden onklaar maken". Verbazing en ongeloof op de gezichten van de manschappen, die bleek zijn van de slaap, ongeschoren en ongewassen, doch nog kalm en vastberaden. Ze beseffen dat dit het begin van het einde is. 's Avonds begint de afmars uit de stelling richting Elst.

Knielend links Broekkamp

Inmiddels is het 14 mei geworden. Na veel oponthoud belanden ze uiteindelijk in Benschop. Na vele wederwaardigheden komt uiteindelijk het bericht: "Nederland heeft gecapituleerd". De berichten die de manschappen daarna horen zijn niet zo best, Rotterdam gebombardeerd, in Zeeland wordt nog doorgevochten, enz. Later op de dag komen de eerste burgers opdagen, op zoek naar vaders, zoons, verloofden etc.
Nadat ze terug gecommandeerd zijn naar hun oude stelling, gaat op 28e mei de eerste helft van de batterij naar huis.
Zoals het deze eenheid is vergaan, verging het allen die in de Grebbelinie gelegerd waren, ook onze Markeloërs**. De I-III 8 R.A. geboren 24 augustus 1939, sterft op 15 juni 1940.**

Op 22 november 1939 werd tijdens een feestavond voor de soldaten een optreden verzorgd door het echtpaar Doorenbosch. Die avond ontvingen zij bericht dat hun zoon, die een opleiding voor jachtvlieger volgde, met zijn vliegtuig verongelukte. Na de strijd op de Grebbeberg schreef Clinge Doorenbosch het volgende gedicht:

De Grebbeberg

De Grond van de Grebbe vertelt niet alleen Cunera's gewijde historie;
De Grebbegrond zingt, door de eeuwigheid heen van Vaderlandsliefde en glorie.
De Grond van de Grebbe vertelt van de moed van hen, die hun leven daar gaven;
De Grebbeberg is er gekleurd door het bloed van hen, die daar rusten in graven.
De Grond van de Grebbe vertelt van een tijd van Vaderlandsliefde, vertrouwen.
De Grebbegrond spreekt van wanhopiger strijd, Zij luisterden…de handen gevouwen.
De Grond van de Grebbe vertelt van geween, van droefheid, verdriet en van tranen;
De Grebbegrond troost: het is God, God alleen Die't mensenlot leidt in zijn banen.
De Grond van de Grebbe is gastvrij en zacht voor hen, dier daar stil samen wonen;
De Grebbegrond heeft rust en vrede gebracht voor Nederlandse dappere Zonen
Clinge Doorenbosch

Oorlogsherinneringskruis

In 1947 ontving een aantal militairen, die mei 1940 gelegerd waren in gebieden waar zwaar gevochten is, een "Oorlogsherinneringskruis". Dit kruis werd op 16 maart 1944 ingesteld en was een algemene onderscheiding voor allen die in de oorlog tegen Duitsland, Japan en hun bondgenoten hadden gevochten.

Deze militairen dienden in alle opzichten een goede plichtsbetrachting en een goed gedrag te hebben getoond. Aan het kruis waren een aantal gespen verbonden. Eén gesp gold voor algemene krijgsverrichtingen, meerdere gespen voor bijzondere krijgsverrichtingen.
Jan Lubbers uit Markelo, zoals bovenstaand omschreven, heeft een dergelijk kruis ontvangen. Wellicht hebben meerdere Markeloërs een dergelijk kruis ontvangen wat echter niet bij ons bekend is.
In augustus 1940 ontving Jan Lubbers een speld van de kapitein die het bevel voerde over de batterij waar Jan bij ingedeeld was. Hieronder laten wij enkele regels volgen uit de begeleidende brief:
…Veel hebben wij te zamen tot den 15en Juni 1940 toen onze batterij weder ophield te bestaan doorgemaakt, lief en leed enz.
…Al dien tijd onder steeds wisselende aspecten hebt Gij opgewekt naar beste kunnen en vermogen Uw land gediend. Veel is in dit jaar veranderd, maar één blijft en dat is, dat ik trotsch was en de commandant te hebben

Machtiging
TOT HET DRAGEN VAN HET OORLOGSHERINNERINGSKRUIS
OORLOGSHERINNERINGSKRUIS
NEDERLAND MEI 1940

Machtiging tot het dragen van het oorlogs-herinneringskruis

mogen zijn van deze goede Batterij, die met eere en in letterlijk zin den vuurproef heeft doorstaan. Ik moge U daarom als herinnering dit souvenir aanbieden. Ik hoop dat U dit embleem van ons wapen zult dragen als teeken van de onverbrekelijke band die tusschen ons allen van de 1e Batterij voor eeuwig is gelegd. Mannen van I-III-8 R.A. het ga U en de Uwen allen wel.
De Kapitein H.Ballot.

Strijd in Zeeland

Na de capitulatie op 15 mei 1940 moet, op last van de naar Londen uitgeweken Nederlandse regering, ons leger in Zeeland door blijven vechten. Dit omdat Franse troepen ons via België en Zeeuws-Vlaanderen te hulp schieten. De gevechtshandelingen verplaatsen zich dan ook naar Zeeland waardoor (voor zover wij weten) ook twee mannen uit Markelo te weten, Jan Nijkamp (Reint) en Wim Klumpers, in de frontlinie terecht komen.

De eerste oorlogsdagen
De Vlissingse haven en het marineterrein zijn de belangrijkste doelen in Zeeland. Het militaire vliegveld Souburg wordt op 10 mei 1940 al om half vijf 's ochtends aangevallen door drie Messerschmitts 110. In Londen opent de Nederlandse marine-attaché een verzegelde envelop met daarin een instructie om aan Engeland steun te vragen. Als minimum wordt aan Engeland verzocht: één divisie, luchtafweergeschut en vliegtuigen ter verdediging van Zeeland. Aan dit verzoek wordt niet voldaan. Franse troepen worden ingescheept in Duinkerken om Nederland te hulp te schieten. Op 11 mei komen de Franse schepen aan in Vlissingen. Nederlandse mariniers graven zich daar bij in bij de buitenhaven. Dit om komende konvooien te kunnen beschermen tegen Duitse Luchtaanvallen. Op zondag 12 mei wordt voor het eerst de Vlissingse binnenstad en het havengebied gebomardeerd.

W.Klumpers

Beschieting van Middelburg.

Op 17 mei dringt de Duitse Waffen-SS Divisie Standarte Deutsland door tot aan de Sloedam. De Nederlandse militaire beginnen nu militaire installaties onklaar te maken. Noch diezelfde dag vallen de eerste Duitse troepen Walcheren binnen. De te hulp geschoten geallieerden vluchten over de Schelde richting Duinkerken.
De Middelburgse burgemeester vraagt de Franse commandant om een staakt het vuren, bang voor de vernietiging van de stad en de vele burger slacht-offers. De Franse commandant weigert. De bevolking verlaat inmiddels de stad. Vrijdagochtend om 10 uur beginnen de bombardementen en de beschieting van de stad. Een groot deel van de binnenstad brandt af. De Fransen troepen trekken zich al vechtend terug naar Vlissingen. Rond 14:00 uur op 17 mei moet de Franse schout-bij-nacht Platon aan de leiding melden dat Walcheren verloren is, men kan alleen nog proberen zo veel mogelijk troepen over te zetten naar Zeeuws-Vlaanderen. Op dezelfde dag voltooien de Duitsers de bezetting van Schouwen-Duiveland. Na het vertrek van de Fransen is de verdere verdediging van Walcheren zinloos geworden. De leiding besluit tot capitulatie van Walcheren, inclusief Noord-Beveland. Op 18 mei ontwapenen de Duitsers de daar overgebleven Nederlandse troepen.

Duinkerken

Omdat België ook zwaar onder druk staat, besluit de leiding de in Zeeuws-Vlaanderen gelegerde Nederlandse troepen te verzamelen in Duinkerken. Alleen de Fransen en een kleine troepenmacht blijven achter in Zeeuws-Vlaanderen. Al gauw blijkt dat te leiden tot spanningen tussen de

Nederlanders en Fransen, waarbij de Fransen de Nederlanders vaak aanzien voor Duitsers. Bij dit soort misverstanden vallen enkele doden.
Op verzoek van generaal-majoor Beaufrère trekt het Nederlandse bataljon terug. Op 19 mei om ongeveer 21:00 uur verlaten de laatste Nederlandse militairen het Nederlandse grondgebied in Europa. Na een korte gevangenschap kunnen de overigen naar huis terugkeren, evenals alle andere her en der in Nederland gelegerde militairen. De strijd die zij met ere hadden gestreden, was voorbij. Eenmaal thuis sloten zij die periode af en wilden er vaak niet weer aan herinnerd worden

Midden staand (licht tenue) Jan Nijkamp (Reint)

Zij stonden toen paraat...

Dit is een regel uit een van de vele liedjes die in de oorlog werden gezongen:
...Zij stonden toen paraat
En vochten samen hand in hand
Al voor het vaderland.
Deze mannen die toen paraat stonden zijn eigenlijk een vergeten groep. Na de capitulatie kregen zij te maken met onderdrukking en terreur. Verschillende van hen kwamen in het verzet terecht. Een deel werd opnieuw krijgsgevangene, terwijl anderen als dwangarbeider naar Duitsland werden afgevoerd. Van een aantal van de Markelose mannen hebben wij, met medewerking van de betreffende familie, foto's in ons bezit gekregen, die wij als een soort eerbetoon hieronder plaatsen.

Johan Dollekamp

G.H.Brinkman

G.H.Vruwink

J.H.Brunnekreef

Links zittend: G.H. Kevelham
Staand rechts: G. Meijer

G.H.Jansen

H.Roosdom en J.Vedders

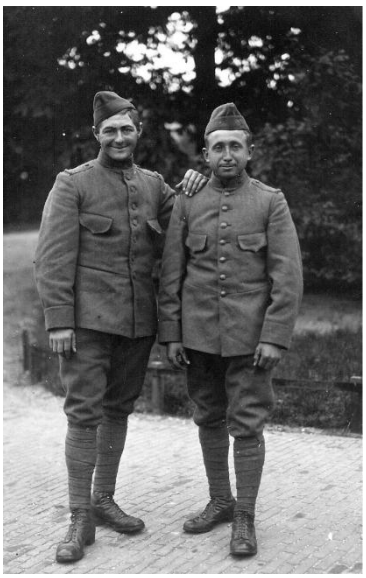

J.H.Schreurs en H. Lonink

V.l.n.r.: H. Kuipers, G. Nijland, J. Jansen

Vooraan vierde van linksJ.H. Klumpers (Warmelo)

Staand r. J.Kloots,voor v.l.n.r. H.Udink, H.J.Stegeman

Rechts boven J.Kl.Twennaar,met pijp J.H.Tempelman

Staand v.l.n.r.
2e J.H.Berendsen 3 e J.Hesselink 5e
J.H.Hargeerds

Knielend v.l.n.r.
1e B.T.Klumpers 2e A.Geerligs

Zittend v.l.n.r.
1e A.J.Lodeweges, 3e M.Vruuwink

H. Leunk

J.H.Wissink

H.J.Krijgsman

J. Jansen

B.T.Klumpers

H. Kolkman

Staand 3e van links: J. Oolbrink

Rechts met pijp: J.W.Stoelhorst
Soldaat die wordt geknipt is J.Snellink

Op 10 mei 2015 zal het vijfenzeventig jaar geleden zijn dat het zwaar bewapende Duitse leger Nederland binnen viel en de Nederlandse soldaat een ongelijke strijd moesten leveren. Een strijd waarvan Generaal Winkelman na de capitulatie in zijn toespraak zegt:

Wij hebben de wapens moeten neerleggen omdat het niet anders kon. Allen waren vastbesloten ons vaderland te verdedigen tot het uiterste. Onze soldaten hebben gestreden met een moed, die onvergetelijk zal blijven. Maar de strijd was te ongelijk. Onze troepen stonden tegenover technische middelen, waartegen de grootste menschelijke moed niet is opgewassen. Bij duizenden zijn zij gevallen voor de vrijheid van Nederland.